

Vår dato:
08.03.2013
Deres dato:
24.01.2013

Vår ref.:
PRU/13/5055/K3- &13/
Deres ref.:
12/822

Teknisk forvaltning

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.

0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE TIL ENDRINGER I JORDLOVEN § 12

Det vises til departementets høringsbrev av 24. januar.

Kongsvinger er småbyen og skogkommunen som er tett integrert i hovedstadsområdet. Verdiskapingen i skogbruket ligger på topp i landsmålestokk. Innenfor jordbruket dominerer planteproduksjon med korn og potet.

Kongsvinger var en av de 126 kommunene som i 2005 gikk imot forslaget om å oppheve delingsforbudet (17 kommuner samtykket). Nå er forslaget bedre fordi søknadsplikten beholdes. Men bestemmelsen må ikke bli så romslig at fordelene som oppnås ved mer tilleggsjord og økt bosetting mer enn oppveies av vilkårlig oppsplitting av arealene.

Vi savner spesielt en grundigere analyse av konsekvensene for eiendomsstrukturen i skog og utmark.

Lokal oppfølging av statsrådets praktiseringsbrev i 2010

Departementet hevder i høringsbrevet at § 12 må endres fordi kommunene og fylkesmennene ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp landbruksministerens føringer om en oppmykning rundt temaene bruksstruktur, bosetting og kårboliger. For Kongsvingers del er denne beskrivelsen ikke dekkende. Etter vår oppfatning har lokale og regionale myndigheter i Hedmark heller vært i forkant med å innføre en noe romsligere praksis, f.eks. ved delvis bruksrasjonalisering. Det kan bl.a. dokumenteres i kommunestyrets retningslinjer for praktisering av jordloven og konsesjonsloven, vedtatt i mai 2011.

Statens landbruksforvaltning publiserte i 2011 en undersøkelse av kommunenes praktisering av delingsbestemmelsen. Da ble nærmere 1000 delingssaker fra 2007 gransket av overordna myndigheter. Det gjennomgående trekket er at kommunene fører en liberal praksis, og ofte - i følge SLF - utover lovverkets handlingsrom. Den erfaringen må departementet ta høyde for ved endringer i regelverket.

Side 1 av 3

Synspunkter på endringsforslaget

Det går tydelig fram av høringsbrevet at formålet med lovendringen er å gjøre det:

- enklere å fradele areal til tilleggsjord (begrepet dekker også -skog)
- enklere å dele fra til boligformål

Dette er politiske verdispørsmål som vi tar til etterretning. Med bakgrunn i vår erfaring med lokal forvaltning ber vi departementet ta en grundig kvalitetssjekk av hvorvidt lovforslaget er presist nok for å ivareta disse to formålene. I følge høringsbrevet er departementets erfaring at dagens delingsbestemmelse er vanskelig å praktisere for kommunene. Da bør den nye gjøre det enklere. Det kan gjøres ved å være tydelig på hvor langt forvaltningens frihet går. Det vil redusere risikoen for urimelig stor forskjell i praktiseringen over kommune- og fylkesgrenser, øke søkerens rettssikkerhet og forenkle lovlighetskontrollen.

Eksempler på delinger som loven burde sette klare grenser mot:

- Oppretting av helt nye landbrukseiendommer
- Fradeling av landbruksressurser for å løse arv og generasjonsskifter
- At jord-, skog- og utmarksareal blir etablert som selvstendige eiendommer uavhengig av øvrige landbruksressurser (tun og bygninger)
- Dårligere driftsmessige løsninger enn i dag

Eiendomsstrukturen i skog og utmark

Det er åpenbart at eiendomsstrukturen i mange distrikter er en hemske for rasjonell skogsdrift i det tjuende århundre. Det har sammenheng med det store antall landbrukseiendommer og at hver eiendom ofte består av flere adskilte skogteiger. I enkelte områder i Kongsvinger var det tidligere flere eiendommer med 500-1500 dekar skog fordelt på 10-20 teiger. Jordskifteverket fikk etter hvert store oppgaver med å samle teiger til rasjonelle driftsenheter.

Glåmdal Jordskifterett ble lokalisert på Kongsvinger først på 1980-tallet for å ivareta de store skogskiftene i denne viktige skogbruksregionen. Det har resultert i jordskifter på ca. 190 000 dekar. I tillegg er det gjennomført minnelige jordskifter (makeskifte) på ca. 60 000 dekar, til sammen har altså ca. 25 % av kommunens totalareal vært gjennom skifte (vedlegg). I nabokommunen Eidskog har det i samme tidsrom vært et tilsvarende omfang på jordskifte i skog. Betydelige ressurser er altså lagt ned for å fremme rasjonelt arronderede driftsenheter. Likevel viser vedlagte kart at teigoppdelingen fremdeles er for omfattende til å kunne tilfredsstillende en fremtidsrettet rasjonell utnyttelse av skogarealene.

Nylig publiserte Skog og landskap en oppdragsrapport (10/2012) fra de syv kommunene sør i Hedmark. Her analyses regionale data fra den nasjonale resultatkontrollen for skogbruk og miljø. Glåmdalsregionen står for om lag 1/8 av avvirkningen for salg i landet, totalt ca. 1 million kubikkmeter per år. Sentralt i et bærekraftig skogbruk står foryngelsesplikten; eier har et ansvar for å etablere ny skog av en viss kvalitet etter hogst.

Resultatkontrollen viser en klar sammenheng mellom eiendomsstørrelse og foryngelsesmetoder. De større eiendommene har en høyere arealandel planting og mindre av ikke tilrettelagt areal (forsømte felt). Eksempelvis var andelen planting på 31 % for de minste eiendommene (under 1 000 dekar), mens den var på 48 % for de aller største (over 20 000 dekar). Tallene er basert på 1200 hogstfelt i 18-års perioden 1994 til 2011. På de minste skogeiendommene ligger 25 % av hogstarealet forsømt på kontrolltidspunktet 2-3 år etter sluttavvirkning. Andelen forsømt reduseres gradvis med eiendomsstørrelsen og er nede i 7 % i storskogbruket.

Spredt eierskap har mange positive sider, men for skogbruksnæringen er dagens bruksstruktur aktivitetsdempende.

Vi avslutter

med følgende henstilling til departementet:

Den nye delingsparagrafen må utformes slik at ønskete løsninger blir stimulert, og samtidig gi klar lovhjemmel for å avslå delinger med skadelige konsekvenser for jord-, hagebruk-, skog- og utmarksnæringen.

Med hilsen

Øystein Østgaard
ordfører

Steinar Haarr
Kst. leder Teknisk forvaltning

Per Rudi
Fagansvarlig landbruk

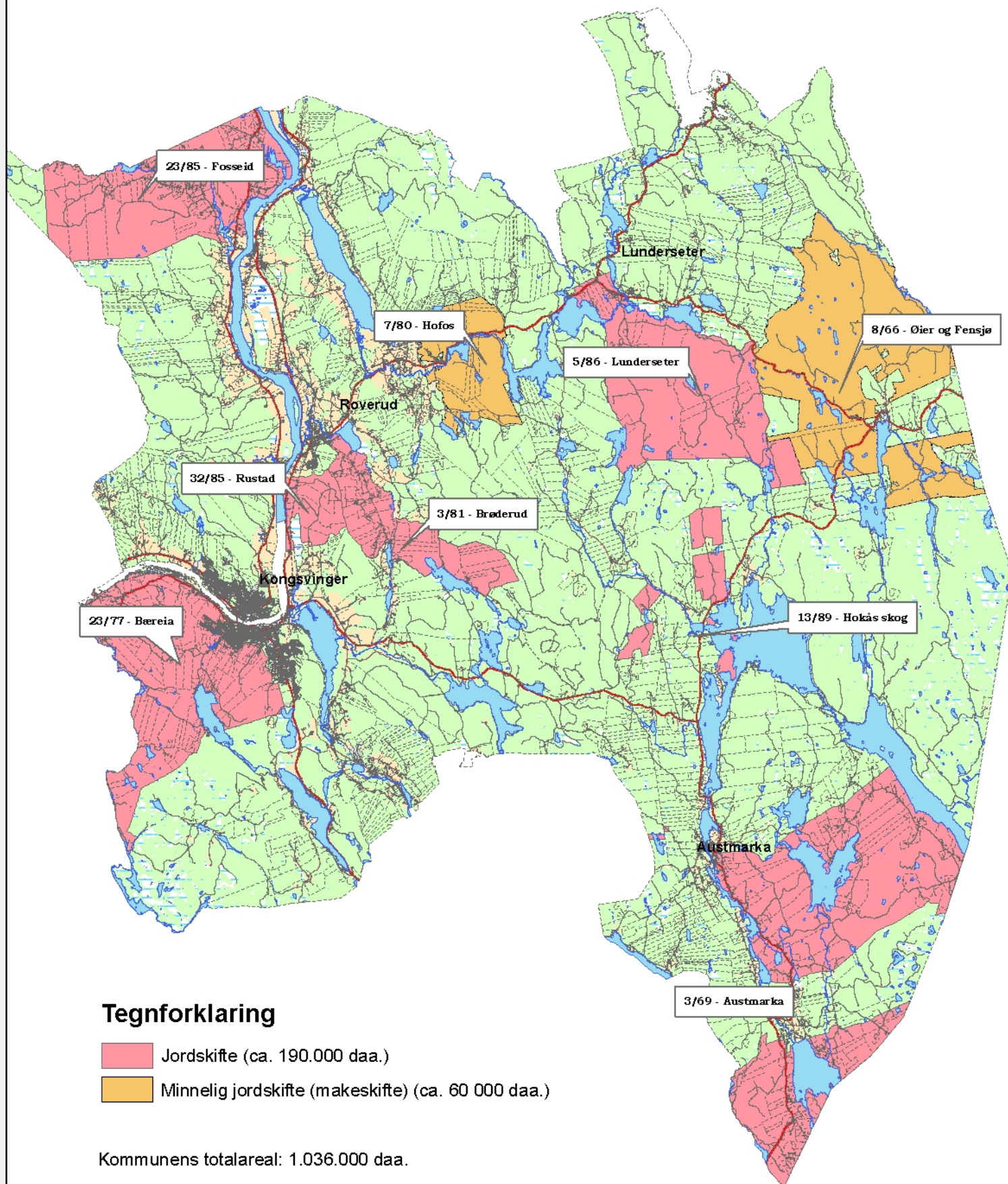
Vedlegg:

Kart over jordskifter i Kongsvinger.jpg

Større jordskiftesaker i Kongsvinger kommune

Kilde: Glåmdal jordskifterett, 27.10.2005

Målestokk 1:200 000

Tegnforklaring

- Jordskifte (ca. 190.000 daa.)
- Minnelig jordskifte (makeskifte) (ca. 60 000 daa.)

Kommunens totalareal: 1.036.000 daa.